

Sistemin 'İstikrar' Arayışı ve FP'nin Kapatılması

gündem

SİSTEMİN 'İSTİKRAR' ARAYIŞI VE FP'NİN KAPATILMASI

CEVAT ÖZKAYA

Türkiye'nin bir siyasi bunalım yaşadığı artık herkes tarafından biliniyor. Bu siyasi bunalımın sadece totaliter toplum mühendisliğinin ürünü yasal ve yapısal düzenlemelerle aşılamayacağı, krizin kaynağında bizzat bu projenin yer aldığı genel kabul gören bir husus.

Bunalımın herşeye rağmen bu tarz bir yola başvurarak aşılabileceğini zannedenler, hiç de seyrek sayılmayacak aralıklarla sisteme müdahalede bulundular. Projelerinin önünde engel gibi gördükleri siyasi kurumları ya geçici bir süre devre dışı bırakarak, ya da tümden kapatarak arzu ettikleri düzenlemeleri gerçekleştirdiler. Böylece istikrarı bozulmayacak şekilde sağladıklarını düşünerek, kontrolü sivil siyasetin önünü açtılar.

Ancak yapılan düzenlemeler, ülkenin aradığı istikrarı getirmedi. Her düzenleme, sonu yeni bir düzenlemeye varacak şekilde siyasi bunalımı artırdı. Ülke belli periyotlarla siyasi sistemin kesintiye uğradığı dönemlere (27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül) ve akabinde yasal ve yapısal operasyonlara tanık oldu. Ancak her müdahale, ardından yeni bir müdahaleyi davet etti.

Nitekim son kesin düzenleme olacağı varsayılan 12 Eylül darbesinin ardından, diğerlerinden şekli olarak farklı olan, daha inceltilmiş, rafine usullerle siyaseti ve toplumu dizayn etme amacı güden 28 Şubat postmodern sürecine girildi.

Bugün gerek siyasi, gerek ekonomik, gerekse sosyal açıdan ülkenin girdiği bunalımın önemli sebeplerinden biri, siyasi sistemin adeta düzen-

li aralıklarla kesintiye uğratılmasıdır. Eğer bu kesintiler çözümlü olsaydı, bugün ülkemiz tarihinin en ağır bunalımını yaşıyor olmazdı.

Demek ki; ülkenin yaşadığı siyasi bunalım, sadece yasal ve yapısal düzenlemelerle halledilemeyecek kadar derindir ve son tahlilde bir siyasi kültür ve meşruiyet bunalımıdır.

Siyasi Kültür ve Meşruiyet Bunalımı

Türkiye'yi diğer toplumlardan farklı kılan en önemli unsur; yetkin ve değerli düşünce adamı Ahmet Davutoğlu'nun deyişiyle: "Bu ülkenin, geçmişinde özgün bir dünya düzeni kuran bir medeniyetin siyasi merkezi olmasıdır."

Siyasal sistem belli periyotlarla sürekli kesintiye uğradı. Eğer bu kesintiler (28 Şubat dahil) çözüm olsaydı, bugün ülkemiz tarihinin en ağır bunalımını yaşıyor olmazdı.

Bu siyasi merkezin, rakip medeniyetle girdiği ve uzunca süre üstün bir şekilde sürdürdüğü ilişkinin yenilgiyle sonuçlanmasının siyasi yapı üzerinde yarattığı olumsuz etki, halkımızın siyasi kültürünü dokuyan toplumsal yapıyı derinden etkiledi.

Tanzimat'la başlayan süreçte, ye-

nilgi psikolojisi içindeki siyasi elitler, rakip medeniyetin değerleri bağlamında yeni bir siyasi yapı oluşturma çabasına girmişlerdir. Siyasi elitin bu çabası ve medeniyet değişimi sürecinde ortaya koyduğu radikal söylem, toplumu derinden sarsmış, tarihsel süreç içinde etkisini bugüne kadar sürdüren bir gerilimi ortaya çıkarmıştır. Merkeze çevreye yayılan yeni bir siyasi kültür oluşturmaya yönelik baskılar, toplumun siyasi kültür ve kimliğinde bir kırılma oluşturmıştır. Siyasi sisteme ideolojik temel sağlayan bu kırılma ile, toplumda etkisini sürdüren tarihi süreklilik unsurları arasında bir gerilim yaşanmıştır.

İşte bu gerilim, hem merkeze yayılan siyasal söylemin dilini, hem de ona karşı oluşturulmaya çalışılan siyasal dili etkilemiştir. Dolayısıyla ülkemizin siyaseti, normal bir dile sahip olamamıştır. Sorunların tartışılabildiği, konuşulabildiği, düşünceye dayalı bir siyasi dil inşa edilememiştir. Tersine his, heyecan ve önyargıya dayalı suçlayıcı, kavgacı, dışlayıcı bir dil ve üslup siyasal hayatımıza hakim olmuştur. Yaklaşık iki asırdan beri yaşadığımız tecrübe, bu siyasal dilin sorunların çözümüne katkıda bulunmaktan ziyade sorunları ağırlaştırdığını göstermektedir.

Özgün bir medeniyete siyasi merkezlik yapmış bir toplumun siyasi kültür birikimi ile, rakip medeniyete intisab etme kararını vermiş siyasi elitin inşa ettiği sistem arasındaki çelişki, sözkonusu siyasal dilin yanı sıra sisteme ilişkin bir meşruiyet problemini de ortaya çıkarmaktadır.

Seçkinler her ne kadar sistemin bir meşruiyet problemi olmadığını söyleyerek, hukukiliği siyasi meşruiyetin yerine geçirmeye çalışıyorlarsa da, hukukiliğin siyasi meşruiyet yerine ikame edilemeyeceği açıktır. Çünkü, siyasi meşruiyet halk ile siyasi elit arasındaki bilgi-değer uyumundan kaynaklanan görünmez

ve etkili bir iletişimden ibarettir. Siyasi meşruiyetle hukukiliği birbirinden ayıran temel farklılık da budur.

Gerilim Merkezden Yayılıyor

Bugün devlet seçkinleri, halk ile siyasi elit arasında "bilgi-değer" uyumuna dayalı bir siyasi meşruiyet üretmek yerine, güç ile takviye edilmiş kanuniliği, kanuna/kitaba uygunluk görüntüsünü ikame ederek meşruiyet oluşturdıklarını zannetmektedirler. Bu yanlış algılama sistemi devamlı krizlere sürüklemektedir. Her krizin arkasından gelen müdahaleler de, rızaya dayalı bir meşruiyet üretmek yerine, sadece mevcut sistemi tahkim edecek yasal düzenlemelere yönelmektedir.

Bu, bir kısır döngüdür. Sorunlara temelli bir çözüm getirmediği açıkça belli olan bir anlayışla, ülkenin ağırlaşan sorunlarını çözmeye çalışmak beyhude bir çabadır. Halkın eğilimlerini dikkate almadan kendi projesini dayatan devlet seçkinlerinin oluşturduğu siyasi merkez kendisini, anlayışını, projesini asla sorgulamakta, ama herkesten muti, uysal, bir tavır ve söylem beklemektedir. Gerilimin, projenin oluşturduğu sorunların altında ezilen halkın tavrından kaynaklandığını varsayan bu tutum, büyük ölçüde yanlıştır. Gerilim, devlet seçkinlerinin oluşturduğu merkezin dışlayıcı, tepeden inme, buyurgan ve sadece güce itibar eden tavrından kaynaklanmaktadır.

Dolayısıyla gerilimi düşürmek, siyasi ortamı normalleştirmek, ancak merkezin bu tavrını değiştirmesiyle veya en azından yumuşatmasıyla mümkün olabilir.

FP'nin Kapatılması Sorunu

FP hemen hemen, hiçbir sahici hukukçunun kolay kolay onaylamayacağı gerekçelerle kapatılmıştır. Bu kapatılma hadisesini mahkemenin

zayıf gerekçelerine bağlamak çok inandırıcı olmamaktadır.

FP, toplumda etkisini sürdüren, tarihi süreklilik unsurlarını önceleyen büyük bir kitlenin oluşturduğu siyasi bir teşekküldür. Devlet seçkinlerinin oluşturduğu merkezle, tarihi

sürekliliği önceleyen unsurlar arasında süregelen gerilim partinin kapatılmasının arkasındaki asıl sebeptir. Bu olay, bir partinin kapanmasının çok ötesinde sistemin meşruiyet sorununu ve bu soruna dayalı otoriter, katı, uzlaşmaz ve dışlayıcı tavrını ortaya çıkarması açısından da ayrıca önemlidir.

Siyasi merkez bu katı, uzlaşmaz, dışlayıcı üslup ve tavrını sürdürürse, siyasi kriz maalesef kaçınılmaz biçimde derinleşecektir. Sorunların siyasi usullerle değil de, bugüne kadar yapıldığı gibi güvenliği önceleyen usullerle çözülmeye çalışılması, kısa vadeli sonuçlar hasil etse de, temel problem daha da ağırlaşacaktır.

Nitekim FP kapatılmıştır, ama sistemin siyasi meşruiyet sorunu bütün ağırlığıyla ortada durmaktadır.

"Milletin Kurduğu Partileri Devlet, Devletin Kurduğu Partileri Millet Kapatıyor"

FP, Türkiye'de kapatılan ne ilk partidir, bu gidişle ne de son parti olacaktır. Terakkiperver Fırka'dan bu yana, yanılmıyorsam, 50'ye yakın siyasi parti kapatılmıştır. Her müdahalenin arkasından bazı partiler kapatılırken devlet destekli yeni siyasi partiler hayata atılmaktadır. Mille-

tin kurduğu partiler, başka isimlerle hayatini devam ettirirken, devletin kurduğu siyasi partiler ise çok kısa süren ömürlerini tamamlayarak sahneden çekilmektedirler. Örneğin DP kapatılmış, AP kurulmuş, o da kapatılmış DYP kurulmuştur ve bugün parlamentoda temsil edilmektedir. MNP kapatılmış, yerine sırasıyla MSP, RP ve FP kurulmuştur. Kimse'nin şüphesi olmasın ki, FP'nin yerine de yenisi kurulacaktır. Bu bir inatlaşma değil, sosyolojik ve siyasal bir vaka'dır.

Eğer bir takım genel kabulleri ve talepleri olan bir büyük kitle var ise, bunların legal bir siyasi yapı oluşturmaları kadar tabii bir durum olmaz. Bu talepleri, parti kapatarak önlemeye çalışmalı ve bir inatlaşmaya giderek veya yerine devlet destekli yeni partiler ikame ederek önlemeye çalışmak doğru değildir. Tarihi tecrübemiz bunu göstermektedir. 12 Eylül döneminde seçime sokulmayan DYP, RP, CHP ve onların devamı olan partiler siyasal hayatta bir biçimde temsil edilmeye devam ederlerken, himayeye mazhar olan Milliyetçi Demokrasi Partisi ve Halkçı Parti gibi siyasal kuruluşların esamisi bile okunmamaktadır.

Buradan şu sonuca varmak mümkündür: Millet'in kurduğu partileri kapatmak mümkündür ama bitirmek mümkün değildir. Yine, devletin himaye ettiği ama millet'in desteklemediği siyasi teşekkülleri de yatakmak mümkün değildir. Artık bu gerçeğin görülmesi gerekir.

Kapatılan FP ve Yeni Oluşum

Milli Görüş çizgisinde kurulan partilerin hepsi kapatılmış, ama her seferinde bütünlük içinde yeni bir parti kurulmuştur. Bugün ise durum öncekilerden farklıdır. FP'nin kapatılmasından sonra bu bütünlüğün bölünme ihtimali güçlenmiş görünmektedir. Kendilerine yenilikçiler ismi ya

kısıtlanan bir grup FP'li ayrı bir siyasal yapı oluşturmak hususunda uzunca bir zamandan beri çaba göstermektedirler. Partinin kapatılmasıyla, bu çabalar biraz daha belirginleşmiş ve ivme kazanmıştır.

Yenilikçiler, FP merkezinin siyaset yapma biçimini eleştirerek, düşüncelerinin dikkate alınmadığını, yeterli istişarenin yapılmadığını, parti kurullarının gereği gibi işletilmediğini vs. belirterek yeni oluşuma neden ihtiyaç olduğunu izah etmeye çalışmaktadırlar.

Bu yaptıkları eleştiriler büyük ölçüde haklı olabilir, hatta bunlara daha birçokları da eklenebilir. Burada bize göre ters olan şey, bu halin için illa da bir ayrılığı gerektirdiği meselesidir. Mücadelenin parti içinde verilmesi, dışardan bir bakışla daha uygun gözükmemektedir.

Parti kapanmadan önce daha zor olan bu ihtimal bugün oldukça kolaylaşmıştır. Merkez, en azından konjonktür icabı bugün yapılan teklif ve eleştirileri dinlemeye, dünden daha müsaittir. Bu ortamın, yanlışları düzeltme, eksiklikleri giderme, daha sağlıklı bir yapı inşa etme yönünde değerlendirilmesi gerekir.

Gerek parti merkezi, gerekse kendilerine yenilikçi denilenler, bu müsait ortamı, tabanı daha da bütünleştirecek bir istikamette değerlendirmeselerse, tarih önünde sorumlulu olacaklardır. Bu tabanı bölmenin sorumluluğunu üstlenmek gibi ağır bir vebali her iki grubun da taşımak istemeyeceğini sanıyoruz.

Bazı Hatırlatmalar

1. FP'nin kapatılmasının haklı hukuki gerekçelere dayanmadığı ortak kanaattir. FP'nin hataları tartışılır, ama bu tarz bir kapatmanın, sökonusu gerekçelerin ötesinde bir anlamının olduğu da bilinmelidir.

2. Türkiye'nin şartlarını, geçmişi, bugünü ve şu andaki siyasal ortamını dikkate almadan, yeni siya-

sal oluşumlara yelken açmanın ne kadar sağduyulu ve rasyonel bir tavır olduğu tekraren düşünülmelidir.

Sayın Erdoğan'ın anketlerde tartışıldığı kadar olmasa da, geniş kesimlerce sevildiği, sempatiyle karşılandığı doğrudur. Ancak bu sempatinin aynı ölçüde oy'a dönüşeceğini söylemek mümkün değildir. Bu konuda İstanbul Belediyesi Eski Başkanı Bedreddin Dalan'ın durumu oldukça ibretamiz bir tablo sunmaktadır. Anketler Dalan'ın şahsi oyunun % 60 civarında olduğunu, ANAP'ın oyunun ise % 15-20'ler civarında olduğunu ortaya koyuyordu. Bu anketlere güvenen Dalan, partisinden bağımsız bir seçim stratejisi izledi. Sonuçları açıklandığında, Dalan'ın, partisinden bir iki puan yukarıda, anketlerin verdiği yüzdenin ise çok çok aşağısında yaklaşık % 25 civarında oy aldığı görüldü.

Dolayısıyla anketlerin oluşturduğu anafora kapılarak bütün bir tabanı bölmek kimsese hayır getirmez. Doğru olan her iki tarafın da bu bilinç içinde hareket etmesi, hataları ve eksiklikleri bir bütünlük içinde gidermeye çalışmasıdır.

3. FP'nin yerine kurulacak oluşumun Türkiye'nin bugünkü konumunu, tarihi arkaplanını da dikkate alan, yeni bir Türkiye tasavvuruna sahip olması lazımdır. Unutulmamalıdır ki, parti içinde yaşanan bir takım sorunlar, genel Türkiye sorunlarından çok da bağımsız değildir.

4. Yeni oluşumlar, oldukça daralan siyasetin alanını genişletmek gibi, Türkiye siyasetinin çok önemli bir sorununu öncelikle gündeme almalıdır. Halk ile devlet arasında bir bağlantı noktası olan siyasetin alanının daralması, gücünün azalması sanılanın tersine devleti güçlendirmiyor. Bilakis devlet ile halk arasında ki mesafe giderek açılıyor.

Kurulacak yeni oluşumlar, daraltılan siyasal alanda, kısa paslaşmaları kabul etmek yerine, temel sorunlara ilişkin çözümler üretmek siyasetin

alanını genişletmeye çalışmalıdır.

5. Türkiye soğuk savaş sonrasında da yerinin nerede ve neresi olduğu net olarak belli olmayan bir ülke konumundadır. Onun için yeni siyasi yapılanma dış politikanın oldukça önem kazandığı bir ortama doğacaktır. Hiçbir iç sorunun dıştan bağimsız olmadığı bir süreç girdiğimizin bilincinde olunmalı ve parti buna göre dizayn edilmelidir.

6. Yeni oluşumlar arkasında duramayacağı şeyleri söylememeli, söylediği şeylerin de arkasında durmalıdır. Ayrıca, kendilerini diğerlerinden ayıran bir duruşa mutlaka sahip olmalıdır. Bu duruşunu, vargeçilmez değerlerinden taviz vermeden ve Türkiye'nin kurumlarıyla kavga etmeyecek şekilde dizayn etmelidir.

7. Yeni oluşum, yeni bir siyasi dil ve söylem oluşturmalıdır. Bu siyasi dil, kavgacı, yada ötür dileyici olmayan, ülke bütününe kuşatan ve ülke sorunlarını dillendiren bir söylemle bütünlenmelidir.

8. Yeni oluşum kendi değerlerini muhafaza ederek, birinci ligde mücadele eden bir Türkiye tasavvuruna sahip olmalıdır. Türkiye, ister AB'ye alınsın, ister alınmasın, Batı ile bağlarını koparmamalıdır. Yusuf Kaplan'ın çok yerinde bir kavramsallaştırmayla; "yüzleşme" diye nitelediği olayı gerçekleştirmelidir. Bu Türkiye'yi özne konumuna yükseltir.

9. Son olarak % 35-40 oy alarak büyük parti olma düşüncesinin yanlış bir düşünce olmadığını söyleyelim. Ancak siyaset üzerinde şu anda hakim olan güçler, öyle zannediyorum ki, önümüzdeki beş yıl içinde böyle güçlü bir yapının oluşmasını istemeyeceklerdir. Siyasetin kolay manipüle edilebilir bir durumda olması, bu güçlerin arzusudur. Dolayısıyla önümüzdeki en az beş yıl içinde siyasetteki aşiretleşme devam edecektir, kanaatimizce. Büyük parti hayali kuranlar, bu öngörüyü de dikkate almalıdırlar.

Anayasa Mahkemesi, FP hakkındaki davayı iki yıl sonra nihayet karara bağladı ve partiyi "laiklik karşıtı eylemlerin odağı" haline geldiği gerekçesiyle kapattı. Buna bağlı olarak yüksek mahkeme, eylemleriyle partinin kapatılmasına sebep olduklarına kanaat getirdiği, karar tarihinde halen milletvekili olan Nazlı Ilıcak ve Bekir Sobacı'nın milletvekilliklerinin düşmesine ve ayrıca eski milletvekilleri Merve Kavakçı, Mehmet Silay ve Ramazan Yenidede'yle birlikte beş yıl siyasetten yasaklanmalarına karar verdi. Bu karara sadece üç üye muhalif kaldı ki bunların ismen belirtilmeleri gerektiği kanaatindeyim: Haşım Kılıç, Sacit Adalı ve Samia Akbulut.

Mahkeme'nin bu kararı haklı olarak bütün ülkede yaygın bir hoşnutsuzluk yarattı. Medyada da, birkaç bağnaz ve karakter zaafıyla malul kişi dışında, aklı başında ve vicdanları körelmemiş herkes Fazilet Partisi'nin kapatılması kararını hem hukuken yanlış, hem de siyaseten isabetsiz buldu. O kadar ki, demokratik hassasiyeti öyle pek de belirgin olmayan bazı kişiler bile Anayasa Mahkemesi'ni bu kararından dolayı eleştirdi. Mamafih, bu yaygın tepkinin ortaya çıkmasında, bu kararın Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği karşısında Türkiye'yi zor durumda bırakacağı kaygısının etkili olduğu açıktır. Ayrıca, bu kararın Anayasa Mahkemesi'nin bağımsız iradesinin ürünü olmadığı ve özellikle askeri çevrelerin telkin ve baskıları sonucunda ortaya çıktığı da genel kanaat halindedir.

Bana öyle geliyor ki, Anayasa Mahkemesi'nin FP'yi kapatmasını, ana istikametini statüko güçlerinin ("Derin Devlet'in") belirlediği konjonktürle yakından ilgili olduğu kesin olmakla beraber, Mahkeme'ye doğrudan doğruya baskı yapılmış olduğunu kesin olarak bilemeyiz. Kal-